

Erik Fosnes Hansen

Eddy Waumans

Erik Fosnes Hansen (1965) is recensent en essayist en schreef ook een biografie van prinses Märtha Louise: Underveis. Et portrett av Prinsesse Märtha Louise (2001) én een kookboek. Daarnaast heeft hij tot hiertoe vier romans gepubliceerd. Samen met Jostein Gaarder heeft hij een belangrijke rol gespeeld in de toenemende internationale belangstelling voor de Noorse literatuur sinds de jaren 90. Fosnes Hansen schrijft riksmål en de ouderwets aandoende vormen passen goed bij zijn romans, die, hoewel geen historische romans in de echte zin van het woord, toch allemaal in het verleden gesitueerd zijn.

Centraal in Erik Fosnes Hansens debuutroman Falketårnet (1985) staat de bijna veertienjarige Wolfgang. Van zijn vader, ridder Henrik, die op kruistocht is (we bevinden ons in het jaar 1229) heeft hij al lange tijd niets meer vernomen ; zijn moeder is kort na het vertrek van haar gemaal overleden. Op zijn veertiende zal Wolfgang meerderjarig worden; tot op dat ogenblik leeft hij op het Zuid-Duitse slot Falkenburg (in de Nederlandse vertaling tot "Valkenstein" herdoopt) onder de voogdij van zijn oom Fredrik. Wolfgang is introvert:

*det er bare én ting som er verre enn mørket, når jeg er redd, og det er alle mennesker.*¹ (74).

In de noordertoren van het slot heeft hij een heel innige band opgebouwd met zijn vier afgerichte valken.

En dan beginnen geruchten over hem de ronde te doen, "uskyldige røverhistorier" ("sterke" verhalen dus) lijkt het, die uiteindelijk echter verworden tot "gebeurtenissen" die het omgekeerde illustreren van wat "stjernetyder" Michael Scotus beweert wanneer hij zegt

*det er menneskenes forskjell fra dyrene at de til en viss grad kan fri seg fra sin egen skjebne, mens dyrene følger den uten motstand.*² (73)

Erik Fosnes Hansen publiceerde Falketårnet toen hij pas twintig was en maakte daarmee een opvallend debuut. In zijn inleiding zegt hij dat de historische achtergrond niet centraal staat in het boek:

*hvis egentlige handling godt kunne ha vært lagt til en annen tid og et annet sted.*³ (7)

maar de "duistere" middeleeuwen vormen natuurlijk een ideaal kader voor dit donkere,

¹ als ik bang ben, is er maar één ding erger dan de duisternis, en dat zijn alle mensen. (65) (vertaling Inge Marsman)

² de mensen verschillen in zoverre van de dieren dat ze zich tot op zekere hoogte van hun eigen lot kunnen bevrijden, terwijl de dieren het weerloos volgen. (65) (vertaling Inge Marsman)

³ De werkelijke handeling had net zo goed op een andere plek en in een andere tijd geplaatst kunnen worden. (5) (vertaling Inge Marsman)

half-symbolische verhaal over hebzucht, aberrante seksuele praktijken, religieus fanatisme, massahysterie en ... liefde. En de rima is een blijver: in mei 2011 werd hij nog "månedens bok" van de Deichmanske bibliotek in Oslo:

Historien om Wolfgang er ubehagelig å lese, men samtidig svært bilderik og fascinerende. [...] Det er [...] fellesskapet, dette stille og sterke språket mellom menneske og falk, som gjør romanen særegen og svært leseverdig. I tillegg sitter man igjen med en vond og sunn provokasjon i magen over at Wolfgangs geniale annerledeshet (som så ofte ellers) ikke tåles av menneskene rundt ham.⁴

schreef Ingela Nøding daar.

Acht jaar voor de kaskraker "Titanic" schreef Erik Fosnes Hansen "zijn" verhaal over de scheepsramp. Zoveel parallellen tussen de technisch superieure film met een nogal naïef zwart-wit verhaal en Salme ved reisons slutt (1990) zijn er echter niet. Toch duiken de hoofdfiguren uit Hansens boek ook enkele seconden in de film op: wanneer de Titanic op zinken staat speelt het scheepsorkest nog altijd verder. Eén van de muzikanten wil ermee ophouden met het argument "ze luisteren toch niet meer", waarop de kapelmeester antwoordt: "dat hebben ze nog nooit gedaan".

Dat scheepsorkest staat centraal in Salme ved reisons slutt, waarbij er echter dadelijk op gewezen moet worden dat de figuren die Fosnes Hansen ten tonele voert niet de "historische" muzikanten zijn:

Det synes nødvendig å gjøre oppmerksom på at de musikerne som er skildret i denne romanen ikke er identiske med virkelighetens musikere ... dette skal være en roman, og ikke en historiebok.⁵ (457-458).

Met z'n zevenen zijn ze, de muzikanten. Over twee van hen krijgt de lezer praktisch niets te horen, van de andere vijf worden wat men met een anglicisme "de formatieve jaren" zou kunnen noemen, uitvoerig behandeld. De reis van de Titanic fungeert dan als een soort kapstok waaraan deze verhalen opgehangen worden.

Wat voor de passagiers van de Titanic geldt, geldt ook voor de leden van het orkest: hun achtergronden zijn erg verschillend. Kapelmeester Jason Cowards vader was een idealistische geneesheer; Jason zelf werd in een strenge public school opgevoed. Eerste viool Alexander Bjezhnikov moest in Sint-Petersburg instaan voor de opvoeding van zijn jongere broer. Pianist "Spot" Hauptmann is van Duitse landadel. Tweede viool David Bleierstem (veruit de jongste van het gezelschap) is een Weense jood en bassist Petronius Witts vader was slager in een klein Italiaans dorpje.

⁴ Wolfgangs verhaal is geen opwekkende literatuur, maar terzelfder tijd bijzonder beeldrijk en fascinerend. [...] Het is [...] het contact, de stille en sterke taal tussen mens en valk, die de roman speciaal en bijzonder lezenswaard maakt. En daarnaast blijft men zitten met een slecht en gezond gevoel in de maag dat Wolfgangs geniale anders-zijn (zoals zo vaak elders) niet verdragen wordt door de mensen rond hem.

⁵ Ik moet er misschien op wijzen dat de musici die in deze roman zijn beschreven, niet identiek zijn aan de echte Titanic-musici [...] dit is een roman, geen geschiedenisboek. (385-386) (vertaling Kim Snoeiing en Paula Stevens)

Met uitzondering van Bjezhnikovs "verhaal", dat in briefvorm gepresenteerd wordt, worden de andere verhalen in de derde persoon verteld. Het is echter geen objectiverende derde persoon. De lezer volgt alles als het ware door de ogen van de volwassene die op een vroegere periode uit zijn leven terugblijkt, het procédé dus dat men in de romantheorie gewoonlijk als "personele" verteltechniek aanduidt.

De onderliggende gedachte is steeds dezelfde: net zoals de Titanic heeft ook de mens zijn eigen lot niet in handen: ofwel wordt hij door de omstandigheden in zijn aspiraties gedwarsboomd, ofwel spelen zijn eigen tekortkomingen hem parten. Ook in Salme ved reisens slutt schuwt Fosnes Hansen de symboliek niet, zo bijvoorbeeld in de episode uit Jason Cowards verhaal waar een hond zoveel mogelijk ratten moet doodbijten en dan plots met een (finaal toch nutteloze) oppositie geconfronteerd wordt. Ook bij het poppentheater uit Petronius Witts verhaal is de dubbele bodem nooit veraf.

Erik Fosnes Hansen weet hoe een verhaal boeiend gebracht moet worden en ook zijn karakterevocaties en typeringen zijn erg overtuigend. Bovendien is er ook aandacht voor milieu en tijdsgeest, wat de roman een panoramische allure en historische breedte geeft.

Dat Erik Fosnes Hansen een verteller van verhalen is, bleek al in Salme ved reisens slutt en zijn volgende roman, Beretninger om beskyttelse (1998) bevestigt dat nog een keer. Deze keer zijn er vier verhalen, waarbij het eerste als een soort "inleider" op de drie die volgen fungeert. De van huis weggelopen tiener Lea trekt er in bij haar bejaarde, excentrieke en schatrijke oudoom Bolt, die in onmin met de rest van zijn familie leeft en zich o. a. bezighoudt met de bijenteelt. Na zijn dood ontdekt Lea met welk ander merkwaardig onderzoek hij zich nog bezighield:

Det dreier seg med andre ord om usannsynlige tilfeldigheter. Det dreier seg om "merkelige ting". Om tilsynelatende meningsfylte sammenfall som ikke har noen kausal – årsaksmessig – sammenheng⁶ (133) [...]

et universell prinsipp som virker mot sjanseforventningene, et prinsipp som viser seg nå og da, uten forvarsel, qua merkelige og usannsynlige tilfeldigheter, i det enkelte liv.⁷ (140)

"Tilfeldigheter" spelen een belangrijke rol in de andere drie verhalen. Het eerste ervan is gesitueerd op een onherbergzaam eilandje voor de Zweedse kust helemaal op het einde van de negentiende eeuw. Vuurtorenwachter Kalle Jacobsson wordt er na de mislukte redding van een vastgelopen schip geconfronteerd met een moreel dilemma.

Het derde verhaal speelt zich af in het renaissance-Italië van het einde van de vijftiende eeuw. De uit Firenze gevluchte rijke bankierszoon Lorenzo del Vetro geraakt geïntrigeerd

⁶ Het gaat met andere woorden over onwaarschijnlijke toevalligheden. Het gaat over "eigenaardige dingen". Over schijnbaar betekenisvolle overeenkomsten die geen causale – oorzakelijke – samenhang vertonen. (96) (vertaling Lucy Pijtersen, Kim Snoeiing en Annelies de Vroom).

⁷ een universeel principe [...] dat tegen de kansberekeningen ingaat, een principe dat zich op dat moment in het leven van een individu openbaart, zonder waarschuwing vooraf dat er merkwaardige en onwaarschijnlijke toevalligheden kunnen plaatsvinden. (101) (vertaling Lucy Pijtersen, Kim Snoeiing en Annelies de Vroom).

door een altaarstuk dat wonderen lijkt te verrichten. Het laatste verhaal speelt zich af op twee plaatsen en twee tijdsniveaus: enerzijds het Verre Oosten in de jaren vijftig van de vorige eeuw, anderzijds Noorwegen kort voor de Tweede Wereldoorlog. Een ingenieur wordt op wonderlijke wijze uit een mijn gered, maar daarna is er blijkbaar iets gebeurd dat hem van zijn geluk beroofd heeft...

Fosnes Hansen bedient zich van een heerlijk ouderwetse verteller die zich conform de geplogenheden duidelijk aan de lezer manifesteert:

Men vi må videre, vi må ikke miste vår historie av syne, fremfor alt må vi ikke miste Fiorello av syne, der han drar avgårde på sitt ubegripelige oppdrag; men hvor er han, efter alle disse månedene? Hva er skjedd med ham? Vi svever over markene, gjennom landskapet, opp i Toscana med vårgrønne koller og små byer, langs den hvite veien, forbi krigsskueplasser og bæravdelinger, men hvor er Fiorello? Vi finner ham nok, hvis vi bare finner noen å slå følge med, for dette er farlig område, det kan være godt å ha følge med noen som kan passe på oss.⁸ (450-451)

en ook knipogen uitdeelt, zoals wanneer hij de (fictieve) renaissanceschilder Enzo de Castelnuovo het kubisme laat voorspellen:

Hør, ærede herrer. Maleren stiller sine modeller opp i positurer efter skjulte geometriske mønstre, trekant, rektangler, sirkler, som motivet passer inn i, i den tanke at selve den abstrakte, geometriske forms skjønnhet og harmoni skal virke gjennom det synlige bilde den er med på å definere grensene for. Men hva om man bare malte trekantene? Hva om man hoppet over damen og isteden synliggjorde bare den trekant og de andre former hun er skapt av? Den dag vil kanskje komme, da selve skjønnheten kan uttrykkes i en trekant.⁹ (426)

Die duidelijk "zichtbare" verteller etaleert graag zijn kennis, of het nu gaat over bijenteelt, faralogie (de geschiedenis van de vuurtorens) of schildertechniek. Niet iedereen houdt overigens van die verteller en zijn taal: Erick Bjerck Hagen ergert zich in zijn opvallend negatieve recensie (*ingen god roman, og det er forbausende at den i det hele tatt har blitt behandlet som seriøs litteratur*¹⁰) vooral aan de stijl van Beretninger om beskyttelse:

⁸ Maar wij moeten verder, we moeten ons verhaal niet uit het oog verliezen, we moeten vooral Fiorello niet uit het oog verliezen, nu hij met zijn onbegrijpelijke opdracht onderweg is; maar waar is hij, na al deze maanden? Wat is er met hem gebeurd? We zweven over de velden, door het landschap, naar Toscane met voorjaarsgroene toppen en kleine stadjes, over de witte weg, langs krijgstonelen en legerafdelingen, maar waar is Fiorello? We vinden hem wel, als we maar iemand vinden met wie we kunnen meegaan, want dit is een gevaarlijk gebied, het is beter dat iemand met ons meegaat die op ons kan passen. (327) (vertaling Lucy Pijtersen, Kim Snoeiing en Annelies de Vroom).

⁹ "Luister, geëerde heren. De schilder zet zijn modellen in posituren volgens verborgen geometrische patronen, driehoeken, rechthoeken, cirkels, waar het motief in past, met de gedachte dat zelfs de schoonheid en harmonie van de abstracte, geometrische patronen vorm moeten krijgen door middel van het zichtbare beeld waarvoor hij de grenzen definieert. Maar als men nu eens alleen de driehoeken zou schilderen? Als men de dame links zou laten liggen en in plaats daarvan alleen de driehoek en de andere vormen waarvan ze is gemaakt, zichtbaar zou maken? Die dag komt wellicht, dat de schoonheid zelve in een driehoek kan worden uitgedrukt." (308-309) (vertaling Lucy Pijtersen, Kim Snoeiing en Annelies de Vroom)

¹⁰ geen goede roman, en het is verbazend dat hij überhaupt als serieuze literatuur behandeld wordt

Teksten har en stort anlagt komposisjon, en ikke ueffen form, og til tider et visst narrativt driv, men alt dette spiller en minimal rolle så lenge den er skrevet i et språk som helt mangler autoritet og stil, og som ikke makter å gjøre sine romanpersoner og ideer levende.¹¹

en neemt in de daaropvolgende paragrafen een aantal citaten onder de loep. Voor hem illustreren de erg lovende kritieken die de roman kreeg dat

i Norge skilles det ikke lenger mellom fiksjon og litteratur, og John Irving og Gunnar Staalesen omtales på lik linje med Raymond Carver og Dag Solstad.¹²

Overigens: een alleswetende verteller hoeft niet alles te vertellen; hij kan ook naar hartelust suggereren. Dat doet hij bijvoorbeeld als het gaat om Josefa, de dochter van de al vermelde vuurtorenwachter Jacobsson. En dan duikt natuurlijk de neiging op tot wat Herman Jacobs in zijn recensie "apofenie" noemt; "de obsessieve neiging om overal verbanden en betekenissen te zien in fenomenen die niets met elkaar te maken hebben"

Laat dit echter niet aan uw hart komen en lees Beretninger om beskyttelse zoals Jacobs "als een voldragen episch werk over Grote Thema's, dat uitgesproken literaire kwaliteiten heeft." De roman eindigt overigens met de zin

Her ender første del av beretninger om beskyttelse.¹³ (557)

Een tweede deel is er echter, meer dan twaalf jaar na het verschijnen van het eerste, nog altijd niet verschenen.

Wel verscheen in 2006 de mooie roman Løvekvinnen. In tegenstelling met Salme ved reisens slutt en Beretninger om beskyttelse is dit een roman met slechts één verhaal. Gemeenschappelijk voor Fosnes Hansens vier romans is wel dat ze allemaal in het verleden gesitueerd zijn, wat Ingrid Brekke de volgende opmerking ontlokte:

¹¹ De tekst heeft een breed aangelegde compositie, geen slechte vorm, en af en toe een bepaalde narrative schwing, maar dat alles is maar van minimaal belang zolang hij geschreven is in een taal die een totaal gebrek aan autoriteit en stijl etaleert, en die er niet in slaagt om zijn romanfiguren en ideeën levend te maken. Ter contrast een (kort) citaat uit de bespreking van Jens Andersen, die het over een "genistreg af en roman" heeft "Er der skrevet en bedre nordisk roman siden Karen Blixen og Knut Hamsun? [...] Det er ikke noen tung bog – Vorherrebevars! – men en ufattelig klog bog, spækket med elegante *bonmots*": "een geniale vondst van een roman", "Werd er sinds Knut Hamsun en Karen Blixen een betere Scandinavische roman geschreven [...] Het is geen zwaar boek – de hemel verhoede het! – maar een ongelooflijk schrander boek, doorspekt met elegante *bon mots*"

¹² in Noorwegen wordt er niet langer een onderscheid gemaakt tussen fictie en literatuur, en worden John Irving en Gunnar Staalesen op één lijn gesteld met Raymond Carver en Dag Solstad.

¹³ Hier eindigt het eerste deel van DE DAGELIJKSE REDDING VAN DE WERELD (405) (vertaling Lucy Pijtersen, Kim Snoeijs en Annelies de Vroom).

*jeg [kan]ikke annet enn å undre meg over at en forholdsvis ung og dyktig forfatter nok en gang velger å skrive så tilbakeskuende.*¹⁴

Ze geeft overigens wel toe

*bans store og entusiastiske leerskare kan [...] se frem til en oppslukende og deilig leseropplevelse.*¹⁵

Op 13 december 1912 bevalt Ruth Arctander, de jonge vrouw van de al wat oudere stationschef Gustav Arctander van een dochtertje dat Eva gedoopt zal worden. Zelf overleeft ze de bevalling niet. Met het baby'tje is er iets merkwaardigs aan de hand:

*Hun hadde hår over hele kroppen, lange, gyllenhvite, silkemyke hår, nesten som en langhåret katt, bare enda mykere og finere. Hårene dekket alle deler av legemet, ben og armer, rygg og mage. Selv ansiktet var dekket av et tett lag med pels. Bare øynene var fri, samt håndflatene og fotsålene.*¹⁶ (33)

Aanvankelijk denkt de lokale dokter Levin nog dat het om een tijdelijk fenomeen gaat, maar dat blijkt ijdele hoop. De vader wil aanvankelijk niets van het kind weten:

*Det er en – røyskatt, for pokker. Ta det bort.*¹⁷ (30)

en dus "verblijft" het een tijdje in het huis van apotheker Bergerson en diens vrouw.

Na verloop van tijd ontfermt Gustav Arctander zich toch over Eva – hij is een erg plichtsbewuste man – en vindt hij ook een kindermeisje voor haar.

Løvekvinnen is het verhaal van Eva tot ze ongeveer zestien wordt. Het vertelperspectief is merkwaardig: een derde persoon, maar het wordt al snel duidelijk dat het Eva is die zelf aan het woord is. Later in de roman komen zelfs een aantal passages in de ikvorm voor.

Een erg leuk leven heeft Eva niet. De eerste jaren van haar leven wordt ze afgeschermd van de buitenwereld op haar kamer in het stationsgebouw gehouden, met een vader die een

*engstelig motstander [...] av ethvert tillop til synlighet*¹⁸ (224)

was wanneer het haar betrof, maar wanneer ze toch naar de lagere school moet laten de gevolgen zich raden.

¹⁴ ik moet me er wel over verwonderen dat een relatief jonge en bekwame auteur er opnieuw voor kiest om zo retrospectief te schrijven.

¹⁵ zijn grote en enthousiaste schare lezers mag opnieuw een boeiende en heerlijke leeservaring verwachten.

¹⁶ Ze had op haar hele lichaam haar, lang goudwit, zijdezacht haar, bijna als van een langharige poes, alleen nog zachter en fijner. De haren bedekten alle delen van haar lichaam, armen en benen, rug en buik. Ook haar gezicht was bedekt met een dichte vacht. Alleen de ogen waren vrij, net als de handpalmen en voetzolen. (33) (vertaling Kim Snoeijsing en Lucy Pijttersen)

¹⁷ Dat is verdorie een ... boskat. Weg ermee. (30) (vertaling Kim Snoeijsing en Lucy Pijttersen)

¹⁸ doodsbang [...] was dat er ook maar de geringste kans bestond dat de mensen me konden zien (217) (vertaling Kim Snoeijsing en Lucy Pijttersen)

Voor de wetenschap is ze een interessant studie-object en niets meer dan dat. De houding van de geleerden verschilt eigenlijk nauwelijks van die van de directeur van een rondreizende freakshow die het stadje waar Eva woont aandoet (niet zonder bijbedoelingen overigens) of die van een klasgenoot die op haar speciaal-zijn kickt.

Haar "status" wordt ook pijnlijk geïllustreerd door de toevallige ontmoetingen met een ander "studie-object", "øglemennesket" ¹⁹ Andrej Bør, en met Eva Grjorthornet. Bør vertelt haar "at skjønnet kommer innenfra" ²⁰(290) – voor mensen die in hetzelfde schuitje zitten tenminste. Eva Grothornet is dan weer erg mooi maar ook erg cynisch.

Eva zelf komt uit de roman naar voren als een meer dan middelmatig intelligente en (op latere leeftijd) behoorlijk erudiete vrouw met een eigen wil; heel erg menselijk, zoals bijvoorbeeld wanneer ze ervaart dat "amare et sapere vix deo conceditur"

å elske og å være fornuftig samtidig er umulig, selv for en gud ²¹ (354)

en door wraakgevoelens gedreven wordt.

Fosnes Hansen zegt zelf over Løvekvinnen o.a. het volgende:

fremfor alt er Løvekvinnen en roman om et annerledes barn. Nå mener jeg det er riktig å hevde at alle barn er annerledes, men noen er kanskje mer annerledes enn andre. Eva bærer sin annerledesbet som et synlig attributt, det er en annerledesbet som alle ser. Hennes indre annerledesbet, den får ikke alle øye på – og vel og bra, kanhende, for hun er ikke alltid i sine tanker like vennlig innstilt overfor menneskeheten, hun har noen ganske ondskapsfulle og morsomme kommentarer på lager om den. Det ingen får øye på, det er den likhet hun bærer med alle andre mennesker. Føler hun seg annerledes? Ganske sikkert. Det blir påpekt for henne av alle andre, hørbart eller synbart. Men føler hun seg også normal, helt lik, ønsker hun å være helt lik? Sikkert også. For hun er, som alle andre mennesker, sin egen målestokk. ²²

En hoe gaat het dan verder met Eva na het open einde met nog een illustratie van de menselijke ongevoeligheid? De roman bevat wat vage allusies zoals

senere i livet, når noen eller noe har løftet meg fra lugubritetens mørke og opp og inn i noe annet, noe lysere

¹⁹ hagedissenmens

²⁰ De schönheit komt van binnen (281) (vertaling Kim Snoeiing en Lucy Pijttersen)

²¹ zelfs een god vindt het moeilijk op hetzelfde moment lief te hebben en verstandig te zijn (345) (vertaling Kim Snoeiing en Lucy Pijttersen)

²² Løvekvinnen is vooral een roman over een kind dat anders is. Nu ben ik van oordeel dat ieder kind anders is, maar sommigen zijn meer anders dan anderen. Eva draagt haar anders-zijn als een zichtbaar attribuut; het is een anders-zijn dat iedereen kan zien. Haar innerlijke andersheid, die ziet niet iedereen – beter zo misschien, want in haar gedachten staat ze niet altijd even vriendelijk tegenover de mensheid; ze heeft dienaangaande een aantal boosaardige en pittige commentaren in huis. Wat niemand ziet is wat ze gemeen heeft met andere mensen. Voelt ze zich anders? Ongetwijfeld. Ze wordt er door alle anderen, hoorbaar en zichtbaar, op gewezen. Maar vindt ze zich ook normaal, helemaal hetzelfde, wil ze helemaal hetzelfde zijn? Ongetwijfeld. Want ze is, zoals alle andere mensen, haar eigen maatstaf.

og vakrere²³ (260)

maar de proloog geeft "in hindsight" de duidelijkste aanwijzing en als die correct is (zoals o.a. gesuggereerd wordt door de Latijnse citaten waar nogal kwistig mee omgesprongen wordt) dan heeft in ieder geval "professor" Joachim zijn woord gehouden...

Tijd voor wat lyrische ontboezemingen:

*Erik Fosnes Hansen skriver svimlende vakker om menneskets dypeste ensomhet og om evnen til å overleve og å leve, om å finne en veg i landskapet for den som er henvist til å være stiftinner helt på egen hånd. [...] Fosnes Hansen er en ubetinget glede å lese, nå som før. Språket hans flyter som en rolig elv, han har en innsikt og et språklig overskudd som det er en fryd å bevege seg i som leser.*²⁴

schreef Anne Stokke. En Finn Stenstads oordeel was dat

*Språklig og fortellerteknisk fungerer romanen ypperlig. Det litt gammelmodige i språkbruk og ordvalg kler stoffet som hånd i hanske, og den vekslende synsvinkel mellom kjølige beretning og det personlige jeg-ståstedet gjør denne merkelig livshistorien til stor lesning. Underholdende, betagende og med dypt perspektiv.*²⁵

²³ Op latere momenten in het leven, telkens wanneer iemand of iets mij uit duisternis van lugubere situaties tilde en ergens anders in onderbracht, iets wat lichter en mooier was (250) (vertaling Kim Snoeijsing en Lucy Pijttersen)

²⁴ Erik Fosnes Hansen schrijft bedwelmend mooi over de diepste menselijke eenzaamheid en over het vermogen om te overleven en te leven, om een weg te vinden in het landschap voor diegene die helemaal op zijn centje een verkenner moet zijn [...] Fosnes Hansen lezen is een onvoorwaardelijk genoeg, zowel nu als vroeger. Zijn taal stroomt als een rustige rivier, hij heeft een inzicht en een taalschwung waarin hij voor de lezer fijn vertoeven is.

²⁵ Zowel qua taalgebruik als qua verteltechniek functioneert de roman uitmuntend. De wat ouderwetse taal en woordkeuze passen perfect bij de inhoud, en de tussen koel vertellen en het persoonlijke ik-standpunt wisselende invalshoek maakt deze merkwaardige levensgeschiedenis tot een grandioze leeservaring. Onderhoudend, aangrijpend en met diep doorzicht.

Falketårnet

Erik Fosnes Hansen, Falketårnet, Oslo (Cappelen CUB), 1991, ISBN 978-82-02-12970-5

Erik Fosnes Hansen, De valkentoren, vertaald door Inge Marsman, Zeist (Christofoor), 1987 ISBN 90-6238-325-4

Salme ved reisens slutt

Erik Fosnes Hansen, Salme ved reisens slutt, Oslo (Cappelen CUB), 1996⁴, ISBN 978-82-02-13488-4

Erik Fosnes Hansen, Koraal aan het einde van de reis, vertaald door Kim Snoeiijing en Paula Stevens, Amsterdam (Prometheus), 1996², ISBN 978-90-5333-369-3

Beretninger om beskyttelse

Erik Fosnes Hansen, Beretninger om beskyttelse, Oslo (Cappelen/Bokklubben Nye Bøker), 1998 ISBN 82-574-1226-0

Erik Fosnes Hansen, De dagelijkse redding van de wereld, vertaald door Lucy Pijttersen, Kim Snoeiijing en Annelies de Vroom, Amsterdam, Prometheus, 2000 ISBN 978-90-5333-814-8

De recensie van Erick Bjerck Hagen stond oorspronkelijk in "Vinduet" (16.12.1998) en is ook te vinden op de website van het tijdschrift:

<http://web2.gyldendal.no/vinduet2/tekst.asp?id=159>

De recensie van Jens Andersen stond in "Dagbladet", 22.10.1998; zie

<http://www.dagbladet.no/kultur/1998/10/22/136230.html>

De recensie van Herman Jacobs stond in "De Morgen Boeken" van 15.03.2000; een korte bespreking in Metro Boeken van 02.03.2000

Løvekvinnen

Erik Fosnes Hansen, Løvekvinnen, Oslo (Cappelen CUB), 2007, ISBN 978-82-02-28197-7

Erik Fosnes Hansen, Het leeuwmeisje, vertaald door Kim Snoeiijing en Lucy Pijttersen, Breda (De Geus), 2008 ISBN 978-90-445-1115-4

De recensie van Ingrid Brekke stond in Aftenposten van 25.10.06

http://www.aftenposten.no/kul_und/litteratur/article1507480.ece

Erik Fosnes Hansens dankwoord tijdens de uitreiking van de Bokhandlerprisen 2006 is te vinden op <http://www.cappelendam.no/main/katalog.aspx?artid=4354>. Fosnes Hansen verdedigt hier o.a. ook zijn keuze om de roman in het verleden te situeren.

De recensie van Anne Stokke stond in Gudbrandsdølen Dagingen van 19.12.2006
<http://www.gd.no/kultur/boeker/article2477694.ece>

De recensie van Finn Stenstad stond in Tønsberg Blad van 01.12.2006
<http://tb.no/arkiv/medrivende-om-annerledeshet-1.1387036>